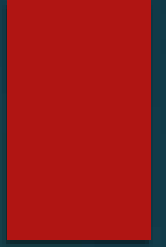

ISTINITOST IZVEŠTAVANJA

ISTINITOST IZVEŠTAVANJA

- ▶ Istinitost izveštavanja je načešće kršeno poglavlje Kodeksa novinara Srbije.
- ▶ U ovdašnjim medijima postaje uobičajeno da se nagađanja i pretpostavke predstavljaju kao istine, a bez ikakvih dokaza.
- ▶ Tekstovi vrve od anonimnih izvora, koji, takođe, ne nude nikakve dokaze za potkrepljivanje svojih tvrdnji.
- ▶ Često postoji i sumnja da su ti izvori i izmišljeni samo da bi potkrepili unapred postavljenu tezu novinara/urednika.

Tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno

- ▶ Obaveza je novinara da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno izvesti o događajima od interesa za javnost
- ▶ Istovremeno poštujući pravo javnosti da sazna istinu i držeći se osnovnih standarda novinarske profesije

Primer: Istinitost izveštavanja

- ▶ Žalba na više dnevnih novina zbog konstantnog i teškog kršenja Kodeksa pisanjem o slučaju ubistva jedne javne ličnosti, koja je smrću postala poznata.
- ▶ Iako je nesumnjivo bilo u javnom interesu pisati o ovom slučaju, način je apsolutno nedopustiv.
- ▶ Do podnošenja žalbe, oko dva meseca po ubistvu, objavljeno je više od 150 tekstova o tom slučaju, i gotovo svakim je prekršen Kodeks.

Primer: Istinitost izveštavanja

- ▶ U tim tekstovima bilo je svačega – sem dobrog novinarstva.
- ▶ Ko ju je ubio:
 - ▶ da li je to muž, otac, dever... jer ubice su bili mnogi – od najbližih članova porodice do političara i slučajnih prolaznika;
 - ▶ svaki navodni detalj zločina, ali i najintimniji detalji njenog i života njene porodice;
 - ▶ svakakve vračare, gatare, pai duhovi ređali su se u tekstovima.

Primer: Istinitost izveštavanja

- ▶ Zato je Komisija za žalbe lako i jednoglasno konstatovala prekršaje odeljaka Kodeksa:
- ▶ Istinitost izveštavanja, jer tu činjenica gotovo da nije bilo – može biti samo njeno ime i prezime, mesto i datum ubistva,
- ▶ Odgovornost novinara - pre svega u vezi s kršenjem pretpostavke nevinosti,
- ▶ Odnosa prema izvorima informisanja - ne preporučuje se korišćenje anonimnih izvora.
- ▶ Prema oceni Komisije, ovakva medijska kampanja u većini dnevnih novina do tada nije zabeležena i njome su pomerene sve granice profesionalnih standarda: tekstovi na koje je podneta žalba samo su deo skandaloznih napisa, u kojima mediji nisu vodili računa ni o kakvim etičkim pravilima struke, već su, umesto policije i tužilaštva, “vodili istragu o ubistvu”,

Primer: Istinitost izveštavanja

- ▶ Pričitajte:
- ▶ Žalbu
- ▶ Odluku Komisije za žalbe
- ▶ Zapisnik sa sednice Komisije
- ▶ Prateće dokumente
- ▶ <http://zalbe.rs/zalba/2269>

Vlasnik medija

- ▶ Smernice kažu da moguće dejstvo objavljene informacije na medij ili vlasnika medija, kao ni njena politička ili ideološka pozadina, čak iako je u suprotnosti s političkim ubeđenjima novinara, urednika ili vlasnika medija, ne smeju da utiču na odluku o objavljivanju
- ▶ U medijima je sve više informacija selektovanih isključivo u odnosu na političke i poslovne aranžmane vlasnika medija, koji najčešće podrazumevaju i interese oglašivača

Saopštenja političkih stranaka

- ▶ U istom odeljku piše i da saopštenja političkih stranaka ili drugih interesnih grupa moraju da budu jasno označena, a da treba naznačiti i ako su redakcijski obrađena
- ▶ Obradom ne smeju biti izmenjene činjenice, kontekst i smisao.
- ▶ Stranačka saopštenja se su u srpskim medijima uglavnom objavljuju se kako su im „servirana“. Kako to izgleda kad partija čak i naslov da, videćete na “dobrom” primeru.

Jasna razlika između činjenica i komentara, pretpostavki i nagađanja

- ▶ Još jedna bitna tačka - pravo je medija da imaju različite uređivačke koncepte
- ▶ ali je obaveza novinara i urednika da prave jasnu razliku između činjenica koje prenose, komentara, pretpostavki i nagađanja.
- ▶ Komisija za žalbe je u jednom slučaju naglasila da su takvi tekstovi najveći problem u srpskom novinarstvu, jer se njihovi autori ne pridržavaju pravila profesije, koja nalažu da sve informacije moraju biti dobro proverene i dokazi priloženi.

Prenošenje sadržaja drugih medija

Medij je odgovoran za sadržaje koje objavljuje, čak i ako prenosi sadržaj drugog medija.

Odgovornost za ono što objavljuje jednako imaju i medij koji prenosi, kao i onaj koji je „proizveo“ informaciju.

- ▶ To znači da su mediji odgovorni i za prenošenje agencijskih vesti. Ukoliko ih skraćuju ili dopunjuju, ne sme se suština promeniti. Iako je obaveza da se agencija navede kao izvor informacije, kod nas je više nego odomaćeno ignorisanje tog pravila.

Ispitivanja javnog mnjenja

- ▶ Takođe, objavljivanje rezultata ispitivanja javnog mnjenja trebalo bi da prate i podaci o tome koja agencija je radila ispitivanje, ko je naručilac, na kom uzorku i kada je sprovedeno, kao i koja su konkretno pitanja postavljena.
- ▶ Samo tako informacija je potpuna.

Zalaganje za jednu političku stranku

- ▶ Otvoreno zalaganje za jednu političku stranku ili opciju nespojivo je s novinarskom profesijom – jednostavno i jasno piše u Kodeksu.
- ▶ U našim medijima i novinarstvu postalo je normalna stvar – to aktivno, jasno i glasno optiranje za ovu ili onu partiju.
- ▶ Toliko uzelo maha da se i sami mediji međusobno javno sukobljavaju po političkim linijama.
- ▶ Ovo je jedan od najvećih problema medijske scene u Srbiji.

Primer: Otvoreno zalaganje za jednu političku stranku

- ▶ Serijom tekstova protiv opozicionih lidera, na koje se žalio jedan od njih, jedne dnevne novine došle su pred Komisiju za žalbe zbog onoga što je, nažalost, postalo “normalno” na srpskoj medijskoj sceni – bezočno su vodile političku kampanju.
- ▶ Komisija i ovoga puta, lako i jednoglasno, konstatovala prekršaj Istinitosti izveštavanja u tački po kojoj je otvoreno zalaganje za jednu političku stranku ili opciju nespojivo s novinarskom profesijom

Primer: Otvoreno zalaganje za jednu političku stranku

- ▶ „Komisija za žalbe posebno nedopustivim smatra izveštavanje kojim se, nizom tekstova, kontinuirano i uporno vodi kampanja protiv nekoga čiji se politički stavovi ne dopadaju redakciji, jer to ukazuje da namera medija nije da informiše javnost, već da se uključi u borbu protiv jednog od aktera na političkoj sceni“, kratko i jasno je obrazložena odluka.

Primer: Govor mržnje i politički protivnici

- ▶ Sporni slučaj interesantan je i sa još jednog aspekta – vođena je zanimljiva diskusija o govoru mržnje i šta to jeste, odnosno nije u novinarskim tekstovima.
- ▶ Političar se žalio na govor mržnje, jer je označen kao „lopov, opoziciona banda, idiot, bahati kreten, neko ko se zalaže za nezavisno Kosovo, zbog koga Srbi sa severa Kosova i Metohije neće živeti u Srbiji, ko planira nasilno rušenje vlasti u Srbiji, tajkun, izdajnik, plaćenik i sl.“, te stoga, kako je naveo, “ovo nisu samo netačne informacije ili uvrede (...) već predstavljaju namerno smišljeno širenje ideja i netačnih informacija koje imaju za cilj širenje mržnje, moralnu diskvalifikaciju i socijalnu stigmatizaciju moje ličnosti u dužem trajanju”.

Primer: Govor mržnje i politički protivnici

- ▶ Komisija je ukazala na razliku između govora mržnje i jezika iz mržnje, koji nije pravna kategorija.
- ▶ Govor mržnje je oblik diskriminacije zabranjen Zakonom o zabrani diskriminacije, Krivičnim zakonikom i medijskim zakonima
- ▶ i podrazumeva neopravdano drugačije postupanje prema nekome zbog nekog ličnog svojstva, kao u ovom slučaju zbog njegove političke pripadnosti.
- ▶ Takav slučaj bi, na primer, bio kada bi se pripadniku neke političke stranke zabranilo da uđe na neki skup.

Primer: Govor mržnje i politički protivnici

- ▶ U slučaju o kojem Komisija raspravljala nije bilo neopravdanog pravljenja razlike, već je reč o vidu političke borbe.
- ▶ Komisija je naglasila i da mediji nemaju pravo da učestvuju u političkoj borbi, ali da to nije relevantno za utvrđivanje postojanja govora mržnje.
- ▶ Takođe, kad je reč o govoru mržnje, ograničavanje slobode govora je moguće jedino ako je to neophodno u demokratskom društvu, što, po oceni Komisije, ovde nije bio slučaj
- ▶ Međutim, iako govora mržnje nema - sve što je izgovoreno ili napisano sa mržnjom neprihvatljivo je sa profesionalnog i etičkog stanovišta,

Primer: Otvoreno zalaganje za jednu političku stranku

- ▶ Pričitajte:
- ▶ Žalbu
- ▶ Odluku Komisije za žalbe
- ▶ Zapisnik sa sednice Komisije
- ▶ Prateće dokumente
- ▶ <http://www.zalbe.rs/zalba/4421>

Autorizacija intervjua

- ▶ Kodeks novinara, odnosno odeljak Istinitost izveštavanja, reguliše i autorizaciju intervjua, što je postalo uobičajeno, iako to nije obaveza novinara.
- ▶ A ako novinar, u dogovoru s urednicima, ipak pristane na to, intervjuisani nema pravo da menja pitanja, smisao i kontekst svojih odgovora. Što je, nažalost, česta praksa, naročito političara.

Fotografija

- ▶ Fotografija je vrlo važan element u novinarstvu, te su promene njenog sadržaja nedopustive bez saglasnosti autora,
- ▶ Čitaocima/gledaocima mora biti jasno naznačeno kada je reč o dokumentarnoj fotografiji, a kada o fotomontaži, kako ne bi bili u zabludi.
- ▶ Nedopustive su i drastične intervencije pri digitalnoj obradi dokumentarne fotografije, moguće su samo minimalne korekcije (u domenu boja, kontrasta, oštine, i slično), koje ne utiču na njen sadržaj.

Izvor informacije

- ▶ Tačka tri ovog odeljka sadrži još jedno važno pravilo – novinar je dužan da naznači izvor informacije koju prenosi.
- ▶ Ukoliko izvor ne želi da bude otkriven, novinari i urednici postupaju sa dužnom profesionalnom pažnjom i svojim profesionalnim autoritetom staju iza informacije i odgovaraju za njenu tačnost.

Druga strana

- ▶ Kodeks kaže da je neophodno konsultovanje najmanje dva nezavisna izvora koja će datu informaciju da potvrde ili ospore
- ▶ To je posebno poželjno ako ima naznaka da zvaničan izvor daje nepotpunu i/ili netačnu informaciju.
- ▶ Neophodno je i ako ključne informacije potiču od anonimnog, odnosno poverljivog izvora

Primer: Druga strana

- ▶ Lokalni nedeljnik našao se pred Komisijom zbog dva teksta u kojima su lokalni političar jedne vladajuće stranke i njegova supruga označeni kao „botovi“ te partije.
- ▶ Novinari su imali anonimne izvore, ali ne i dokaze, a najoštija rasprava na sednici Komisije za žalbe vodila se o tome zašto novinari nisu pozvali pomenutog političara, odnosno zašto nemaju drugu stranu.
- ▶ Obrazloženje urednika bilo je da je to zato što je lokalni stranački odbor još 2016. godine odlučio da nijedan njihov član ne daje izjave za taj nedeljnik.

Primer: Druga strana

- ▶ Tokom žučne rasprave na sednici Komisije čuli su se argumenti da dokaza za priču nema, da je neprihvatljivo što nemaju „drugu stranu“, da opravdanje o pomenutoj odluci iz 2016. godine „ne pije vodu.
- ▶ Među kontraargumentima bili su i oni da se političar žalio Savetu iz “krajnje sebičnih, političkih razloga”, te da je žalba u funkciji dodatnog „lomljenja“ medija, čija im se uređivačka politika ne dopada, te da je sasvim jasno zašto nema druge strane.
- ▶ Sa minimalno neophodnih osam glasova “za” odlučeno je da je list prekršio odredbe odeljka Istinitost izveštavanja koji govore o obavezi novinara da naznači izvor informacije koju prenosi, odnosno da, ukoliko izvor ne želi da bude otkriven, novinari i uredici moraju da postupe sa dužnom profesionalnom pažnjom i svojim profesionalnim autoritetom stanu iza informacije i odgovaraju za njenu tačnost.

Primer: Druga strana

- ▶ Komisija je podsetila i sve predstavnike vlasti da imaju zakonsku obavezu da odgovaraju na pitanja novinara o svom radu, kao i da ne smeju da diskriminišu medije, već infomacije moraju da daju svima pod jednakim uslovima .
- ▶ Komisija je, uz uvažavanje navode glavnog urednika nedeljnika o pritiscima kojima su te novine izložene i o lošem odnosu lokalne vlasti prema njima, zaključila da je, autor teksta, bez obzira na to, morao da se pridržava propisanih profesionalnih pravila.

Primer: Druga strana

- ▶ Pričitajte:
- ▶ Žalbu
- ▶ Odluku Komisije za žalbe
- ▶ Zapisnik sa sednice Komisije
- ▶ Prateće dokumente
- ▶ <http://zalbe.rs/zalba/4487>

10.000.000 borovnica kupila je 1.478 građana iz Srbije
i oko 300, godine sa 120-27 godina starosti

U ŽIŽI ORGANIZACIJA INTERNET TIMOVI VLADAJUĆE PARTIJE

Naprednjačka mreža botova o trošku svih građana Srbije

U Srbiji je organizacija internet timova vladajuće partije naprednjačka mreža botova, koja je otkrivena tokom istraživanja. Otkriveno je da se radi o mreži od nekoliko stotina računara koji su povezani i koriste se za objavljivanje lažnih vesti i komentara na društvenim mrežama. Mreža je otkrivena tokom istraživanja koje je sprovedeno u Srbiji. Otkriveno je da se radi o mreži od nekoliko stotina računara koji su povezani i koriste se za objavljivanje lažnih vesti i komentara na društvenim mrežama. Mreža je otkrivena tokom istraživanja koje je sprovedeno u Srbiji. Otkriveno je da se radi o mreži od nekoliko stotina računara koji su povezani i koriste se za objavljivanje lažnih vesti i komentara na društvenim mrežama.

Šta znači reč "bot"?

Bot je računarski program koji može da izvršava zadatke bez ljudske intervencije. Botovi se koriste za automatsko objavljivanje sadržaja na društvenim mrežama, uključujući lažne vesti i komentare. Botovi mogu da se koriste za promenu mišljenja javnosti i za manipulaciju rezultatima izbora.

Šta znači reč "mreža"?

Mreža je skup računara koji su povezani i koriste se za međusobnu komunikaciju. Mreže se koriste za razne svrhe, uključujući objavljivanje sadržaja, komunikaciju i razmenu podataka. Mreže mogu da se koriste za objavljivanje lažnih vesti i komentara na društvenim mrežama.

Neosnovane optužbe, klevete, glasine

- ▶ Kodeks kaže i da je sa novinarstvom nespojivo objavljivanje neosnovanih optužbi, kleveta, glasina, kao i izmišljenih pisama ili pisama čiji autor nije poznat
- ▶ A optužbe, klevete i glasine su sve zastupljenije u srpskim medijima. Kao i atmosfera u društvu, tako su brojni i tekstovi “zagadeeni” etiketiranjem, omalovažavanjem, optuživanjem bez ikakvih dokaza...

Primer - Kampanja klevetama

- ▶ Pred Komisijom se našla i serija tekstova objavljenih na lokalnom portalu protiv novinara iz tog grada.
- ▶ Koliko je to bila bezočna kampanja i poziv na linč pokazuje i činjenica da je na kraju Savet za štampu izdao i saopštenje, pozivajući nadležne organe da reaguju i zaštite novinara čija je bezbednost ugrožena.

Primer - Kampanja klevetama

- ▶ Uz jednoglasnu konstataciju da su prekršene odredbe odeljka Istinitost izveštavanja po kojoj su sa novinarstvom nespojivi objavljivanje neosnovanih optužbi, kleveta i glasina,
- ▶ Odgovornost novinara o obavezi novinara da neguje kulturu i etiku javne reči,
- ▶ Novinarska pažnja, jer novinar mora biti svestan opasnosti od diskriminacije, kao i
- ▶ Poštovanje privatnosti jer novinar mora da poštuje dostojanstvo i integritet osobe o kojoj piše,
- ▶ Komisija je navela „da se retko sretala sa tako drastičnim prekršajima profesionalnih i etičkih pravila, budući da je portal iz dana u dan objavljivao tekstove gotovo identičnog sadržaja, ponavljajući neshvatljivo uvredljive kvalifikacije“ na račun žalioca.

Primer - Kampanja klevetama

- ▶ Članovi Komisije su tada sa velikim žaljenjem zaključili da je ovaj slučaj tipičan primer nečega što se sve češće dešava u našim medijima - da se serijom tekstova vodi kampanja protiv određene osobe, što je apsolutno nedozvoljeno.
- ▶ Pošto je portal objavljivao tekstove u kojima se novinar optužuje da je “sredstvo za ustaške obračune sa Srbijom”, “da je angažovan da poveća svoj destruktivni aktivizam kada Srbi stradaju na Kosovu i Metohiji”, “da je deo projekta unutrašnje destabilizacije Srbije”, zatim da je “lažni novinar, profesionalni ‘opozicionar’, promoter nasilja, opsesivni materijalista, učenik špijuna...”, Komisija je navela da je reč o nezabeleženom, gotovo neprekidnom, pozivanju na linč osobe koja ima različita politička uverenja od onih koje zastupa redakcija portala, što je i opasano po bezbednost novinara.

Primer - Kampanja klevetama

- ▶ Pričitajte:
- ▶ Žalbu
- ▶ Odluku Komisije za žalbe
- ▶ Zapisnik sa sednice Komisije
- ▶ Prateće dokumente
- ▶ <http://zalbe.rs/zalba/4474>

(/index.php/component/banners/click/10)

Sramotno je Nenada Živkovića predstavljati kao novinara

Autor: ePančevo (/index.php/details/itemlist/user/46-epancevo) maj 29, 2019 Štampa (/index.php/vešti/item/9746-sramotno-je-nenada-zivkovica-predstavljati-kao-novinar?tmpl=component&print=1) Email (/index.php/component/mailto/?tmpl=component&template=ts_dailytimes&link=1953e154648bfee2abc357ab4ba3e7aaaf35ca7b)

(/media/k2/items/cache/1bcd0c0e92637c0b1daeda778e09d939_XL.jpg)

Nenad Živković iz Pančeva, ako je nekada i bio novinar, sada je sve suprotno od toga. Svako ko kaže da je Živković novinar, nanosi ozbiljnu štetu našoj profesiji. Živković nije ni ostrašćeni politički aktivista. On je gore od toga. Upešljan u laži, što kaže naš narod, kao pile u kućnu. Očigledno pati zbog mizerne podrške, nebitnosti, što ga goni ka sve gorim spinovima i dubljim frustracijama. Jer, "ne može da ispoštuje".

On to, pod plaštom zaštite par Đinkovih članova novinarskih udruženja, istih kao on, svakodnevno dokazuje primitivnim vređanjem neistomišljenika, promocijom govora mržnje i fašističkim pozivima na nasilje. Živković je uličarski sinonim nedemokratskog dijaloga, u kojem se ljudi jednostrano vređaju sa

ISTINITOST IZVEŠTAVANJA

- ▶ Obuka koristi najznačajnije odluke Komisije za žalbe Saveta za štampu u kojima su konstatovani prekršaji tri najviše kršena poglavlja Kodeksa novinara Srbije - Istinitost izveštavanja, Odgovornost novinara i Novinarska pažnja.
- ▶ Reč je i o odlukama kojih je Komisija za žalbe jednoglasno došla, ali i one koje su bile teže za odlučivanje, ali iza kojih stoji kvalifikovana većina od najmanje osam glasova članova Komisije.
- ▶ [Kodeksa novinara Srbije](#)
- ▶ [Smernice za primenu Kodeksa novinara Srbije u onlajn okruženju.](#)
- ▶ [Sve odluke](#) Komisije za žalbe o kršenju Poglavlja I Kodeksa – Istinitost izveštavanja